การพัฒนาคุณภาพวารสารวิชาการเพื่อยกระดับสู่ฐานข้อมูลนานาชาติ: กรณีศึกษาวารสารการเมืองการปกครอง

Enhancing the Quality of Academic Journals for International Database Inclusion: A Case Study of Journal of Politics and Governance

[Received: September 8, 2026; Revised: September 21, 2026;
Accepted: September 22, 2026]

กวินทร์ พิมจันนา
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Kawin Pimjanna
College of Politics and Governance,
Mahasarakham University

CORRESPONDING AUTHOR
Kawin Pimjanna, College of Politics and Governance, Mahasarakham University, Maha Sarakham Province, Thailand. Email: kawin.p@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์คุณภาพการดำเนินงานของวารสารการเมืองการปกครองตามองค์ประกอบที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินของฐานข้อมูลนานาชาติ และ (2) เสนอแนวทางการพัฒนาวารสารเพื่อเพิ่มความพร้อมในการเข้าสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม โดยบูรณาการการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ นักวิชาการและนักวิจัยที่เคยตีพิมพ์บทความในวารสารการเมืองการปกครอง จำนวน 30 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ก่อนบูรณาการผลการวิจัยทั้งสองส่วนด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ผลการวิจัยพบว่า วารสารการเมืองการปกครองมีคุณภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการวารสารและกระบวนการพิจารณาบทความซึ่งดำเนินงานสอดคล้องกับมาตรฐานสากล อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การเพิ่มความเป็นนานาชาติของกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ การขยายเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ การพัฒนาระบบการเผยแพร่แบบเปิด (Open Access) การกำหนดรหัสดิจิทัลประจำบทความ (DOI) และการเพิ่มการมองเห็นของวารสารในฐานข้อมูลสากล ผลการสังเคราะห์นำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาวารสารใน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการวารสาร กระบวนการพิจารณาบทความ ความเป็นนานาชาติ และการเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อยกระดับคุณภาพวารสารให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินของ Scopus และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของวารสารวิชาการไทยในระดับนานาชาติ

คำสำคัญ: วารสารวิชาการ; Scopus; การพัฒนาคุณภาพวารสาร; ความเป็นนานาชาติ; การบริหารจัดการวารสาร

Abstract

This study aimed to (1) examine the operational quality of the Journal of Politics and Governance based on the evaluation criteria relevant to Scopus indexing and (2) propose development guidelines to enhance the journal's readiness for inclusion in an international indexing database. A mixed methods research design was employed. Quantitative data were collected from 30 scholars and researchers who had previously published in the journal using purposive sampling and analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data were obtained through in-depth interviews with five experts in academic journal management and analyzed using content analysis. Findings from both phases were integrated through triangulation. The findings indicated that the overall operational quality of the Journal of Politics and Governance was at the highest level, particularly in journal management and the peer-review process, both of which were consistent with international publishing standards. Nevertheless, several areas require further improvement, including strengthening the international composition of the editorial board and reviewers, expanding international academic collaboration, improving Open Access publishing practices, assigning Digital Object Identifiers (DOIs) to all published articles, and enhancing the journal's visibility in international databases. Based on the integrated findings, four strategic development dimensions are proposed: journal management, the peer-review process, internationalization, and publication and accessibility. Furthermore, short-, medium-, and long-term strategic development plans are recommended to improve the journal in accordance with the Scopus evaluation criteria and to strengthen the international competitiveness of Thai academic journals.

Keywords: Academic Journal; Scopus; Journal Quality Development; Internationalization; Journal Management

บทนำ

วารสารวิชาการเป็นกลไกสำคัญของระบบการสื่อสารทางวิชาการ (Scholarly Communication) ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ ตรวจสอบ และพัฒนาองค์ความรู้ผ่านกระบวนการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)ซึ่งมีบทบาทในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลงานวิจัยและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในระดับประเทศและระดับนานาชาตินอกจากบทบาทด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยแล้วคุณภาพของวารสารยังสะท้อนศักยภาพด้านการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาและประเทศเนื่องจากจำนวนและคุณภาพของบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติมักถูกใช้เป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของระบบวิจัย (Moed, 2017) ในปัจจุบัน ฐานข้อมูล Scopus ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในฐานข้อมูลบรรณานุกรมที่มีอิทธิพลต่อการประเมินคุณภาพวารสารในระดับสากล โดยการพิจารณาวารสารมิได้จำกัดอยู่เพียงคุณภาพของบทความเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงนโยบายวารสาร ความโปร่งใสของกระบวนการประเมิน คุณภาพของกองบรรณาธิการ ความเป็นนานาชาติ การเผยแพร่แบบเปิด และการจัดการข้อมูลดิจิทัล ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ การมองเห็น และผลกระทบทางวิชาการของวารสารในระยะยาว สำหรับประเทศไทย การพัฒนาวารสารวิชาการได้รับการผลักดันอย่างต่อเนื่องผ่านการดำเนินงานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI) และหน่วยงานด้านการวิจัยของประเทศ อย่างไรก็ตาม การก้าวสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติยังคงเป็นความท้าทายของวารสารจำนวนมาก เนื่องจากต้องยกระดับทั้งคุณภาพบทความ ระบบบริหารจัดการ ความเป็นนานาชาติ และโครงสร้างพื้นฐานด้านการเผยแพร่ดิจิทัลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล (โกสินธุ์ ศิริรักษ์ และยุวธิดา คงศรี, 2562; โกสินธุ์ ศิริรักษ์ และคณะ, 2563)

งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การใช้ระบบ Open Journal Systems (OJS) มีส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการวารสาร ลดขั้นตอนการดำเนินงาน และเพิ่มความโปร่งใสของกระบวนการพิจารณาบทความ (ชวชล สุปรียาพร และธนพรรณ กุลจันทร์, 2558; Edgar & Willinsky, 2010) ขณะเดียวกัน การพัฒนาระบบจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ การกำหนด DOI และการเชื่อมโยงข้อมูลมาตรฐานสากล ยังเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มการเข้าถึงและการอ้างอิงบทความ (ธนากร อุยพานิชย์ และคณะ, 2564) นอกจากนี้ การเผยแพร่แบบเปิด (Open Access) ยังได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มการมองเห็นของวารสารและขยายโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้ของนักวิจัยทั่วโลก (ชาตรี วงษ์แก้ว, 2561)

วารสารการเมืองการปกครอง (Journal of Politics and Governance: JOPAG) เป็นวารสารวิชาการด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการโดยวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา วารสารได้พัฒนาระบบบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการใช้ระบบ OJS การดำเนินกระบวนการประเมินบทความแบบ Double-blind Peer Review และการกำหนดนโยบายด้านจริยธรรมการตีพิมพ์ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การประเมินของ Scopus ยังพบประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ทั้งด้านความเป็นนานาชาติ การเพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการจาก

ต่างประเทศ การกำหนด DOI และการเพิ่มการมองเห็นของวารสารในฐานข้อมูลสากล แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาคุณภาพวารสารตามเกณฑ์ของ TCI และฐานข้อมูลอาเซียนอยู่หลายเรื่อง แต่ยังมีการศึกษาจำนวนไม่มากที่วิเคราะห์คุณภาพของวารสารรายกรณีโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม และเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์กับเกณฑ์การประเมินของ Scopus เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาวารสารอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์คุณภาพการดำเนินงานของวารสารการเมืองการปกครองผ่านองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการวารสาร กระบวนการพิจารณาบทความ ความเป็นนานาชาติ และการเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ เพื่อระบุจุดแข็ง ช่องว่าง และจัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวารสารการเมืองการปกครองและวารสารวิชาการไทยที่มีเป้าหมายยกระดับสู่ฐานข้อมูลนานาชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม ในเชิงโครงสร้าง การเข้าสู่ฐานข้อมูลสากลไม่ได้มีความหมายเพียงการบรรลุตัวชี้วัดหรือการจัดอันดับ แต่เกี่ยวข้องกับความสามารถของวารสารท้องถิ่นในการทำให้องค์ความรู้จากบริบทไทยถูกค้นพบ ตรวจสอบ เชื่อมโยง และนำไปใช้ในประชาคมวิชาการข้ามพรมแดน ความพร้อมด้านธรรมาภิบาลวารสาร มาตรฐานข้อมูลดิจิทัล และเครือข่ายวิชาการระหว่างประเทศจึงเป็นเงื่อนไขของการหมุนเวียนความรู้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน ช่องว่างของงานวิจัยเดิมอยู่ที่ยังขาดการศึกษารายกรณีในสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ที่เชื่อมข้อมูลจากผู้ใช้บริการวารสารกับมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ และแปลงผลการประเมินเป็น Roadmap ที่มีตัวชี้วัดติดตามได้ งานวิจัยนี้จึงเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวด้วยการบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพภายใต้กรอบเกณฑ์ Scopus

คำถามการวิจัย

1. วารสารการเมืองการปกครองมีคุณภาพการดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการ กระบวนการพิจารณาบทความ ความเป็นนานาชาติ และการเผยแพร่และการเข้าถึงบทความอยู่ในระดับใด และมีจุดแข็งหรือช่องว่างใดเมื่อเทียบกับเกณฑ์ของฐานข้อมูลนานาชาติ

2. แนวทางและแผนพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มความพร้อมของวารสารการเมืองการปกครองในการเข้าสู่ฐานข้อมูลนานาชาติควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์คุณภาพการดำเนินงานของวารสารการเมืองการปกครองตามองค์ประกอบที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินของฐานข้อมูลนานาชาติ

2. เสนอแนวทางการพัฒนาวารสารเพื่อเพิ่มความพร้อมในการเข้าสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาคุณภาพวารสารการเมืองการปกครอง โดยอาศัยกรอบแนวคิดและหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารของฐานข้อมูล Scopus และ Scopus Content Selection and Advisory Board (CSAB) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ซึ่งกำหนดประเด็นการศึกษาออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1.1 การบริหารจัดการวารสาร (Journal Management) ครอบคลุมการกำหนดนโยบายการบริหารงานของกองบรรณาธิการ ระบบบริหารจัดการบทความ และการดำเนินงานของวารสารตามมาตรฐานสากล

1.2 กระบวนการพิจารณาบทความ (Peer Review Process) ครอบคลุมระบบการประเมินบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ความโปร่งใสของกระบวนการพิจารณา มาตรฐานด้านจริยธรรมการตีพิมพ์ และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกระบวนการประเมินบทความ

1.3 ความเป็นนานาชาติ (Internationalization) ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เขียนบทความ ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ รวมถึงการเผยแพร่บทความภาษาอังกฤษ

1.4 การเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ (Publication and Accessibility) ครอบคลุมการเผยแพร่แบบเปิด (Open Access) การกำหนดรหัสดิจิทัลประจำบทความ (DOI) การจัดการข้อมูลเมทาดาทา (Metadata) การพัฒนาเว็บไซต์วารสาร และการเพิ่มการเข้าถึงและการมองเห็นบทความในฐานข้อมูลระดับนานาชาติ

2. ขอบเขตด้านประชากรเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล

กำหนดประชากรเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ นักวิชาการและนักวิจัยที่เคยตีพิมพ์บทความในวารสารการเมืองการปกครอง

ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ นักวิชาการและนักวิจัยที่เคยตีพิมพ์บทความในวารสารการเมืองการปกครอง จำนวน 30 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของวารสาร และสามารถให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ บรรณาธิการวารสารและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการวารสารวิชาการ จำนวน 5 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการพัฒนาวารสารวิชาการและการประเมินคุณภาพวารสารในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ของ วารสารการเมืองการปกครอง (Journal of Politics and Governance: JOPAG) ซึ่งจัดพิมพ์โดยวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมุ่งศึกษาการดำเนินงานของวารสารในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการยกระดับเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพวารสารวิชาการเพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูลนานาชาติ: กรณีศึกษาวารสารการเมืองการปกครอง” คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านวิชาการ การกำหนดนโยบาย และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวารสารวิชาการ ดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ

1.1 ทำให้ทราบระดับคุณภาพและสภาพการดำเนินงานของวารสารการเมืองการปกครองในด้านการบริหารจัดการวารสาร กระบวนการพิจารณาบทความ ความเป็นนานาชาติ และการเผยแพร่ รวมถึงการเข้าถึงบทความ โดยเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การประเมินของฐานข้อมูล Scopus

1.2 ก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีบทบาทต่อการพัฒนาคุณภาพวารสารวิชาการในสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยด้านการบริหารจัดการวารสารวิชาการในอนาคต

1.3 เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับนักวิจัย บรรณาธิการ และผู้บริหารวารสาร ในการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพวารสารและการยกระดับวารสารสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติ

1.4 สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการวารสารวิชาการ การเผยแพร่ผลงานวิจัย และการประยุกต์ใช้เกณฑ์มาตรฐานสากลในการพัฒนาวารสารของประเทศไทย

2. ประโยชน์เชิงนโยบาย

2.1 เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาวารสารการเมืองการปกครองให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

2.2 สนับสนุนการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการวารสาร การบริหารกองบรรณาธิการ และกระบวนการพิจารณาบทความ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus

2.3 เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายด้านการวิจัย การเผยแพร่ผลงานวิชาการ และการพัฒนาวารสารของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนางานวิจัยในระดับนานาชาติ

3. ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

3.1 กองบรรณาธิการสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงระบบบริหารจัดการวารสารให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

3.2 สามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนากระบวนการประเมินบทความ การบริหารผู้ทรงคุณวุฒิ และการดำเนินงานด้านจริยธรรมการตีพิมพ์ให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

3.3 ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นนานาชาติของวารสาร อาทิ การเพิ่มจำนวนบทความภาษาอังกฤษ การขยายเครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการจากต่างประเทศ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือกับนักวิชาการจากสถาบันต่างประเทศ

3.4 สนับสนุนการพัฒนาระบบเผยแพร่วารสารในรูปแบบดิจิทัล ทั้งด้าน Open Access การกำหนด DOI การจัดการ Metadata และการพัฒนาเว็บไซต์วารสาร เพื่อเพิ่มการเข้าถึง การมองเห็น และโอกาสในการได้รับการอ้างอิงในระดับนานาชาติ

3.5 เป็นต้นแบบสำหรับการประเมินตนเอง (Self-assessment) และการวางแผนพัฒนาคุณภาพของวารสารวิชาการที่มุ่งยกระดับมาตรฐานสู่ฐานข้อมูลนานาชาติอย่างต่อเนื่อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การตีความคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ขอบเขต และกรอบการวิเคราะห์ของการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. วารสารการเมืองการปกครอง (Journal of Politics and Governance: JOPAG) หมายถึง วารสารวิชาการของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการในสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินงานภายใต้ระบบการประเมินคุณภาพบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) และยึดหลักจริยธรรมการตีพิมพ์ตามมาตรฐานสากล

2. คุณภาพวารสาร (Journal Quality) หมายถึง ระดับมาตรฐานของการดำเนินงานและการบริหารจัดการวารสาร ซึ่งสะท้อนผ่านองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การบริหารจัดการวารสาร กระบวนการพิจารณาบทความ ความเป็นนานาชาติ และการเผยแพร่รวมถึงการเข้าถึงบทความ โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์การประเมินวารสารของฐานข้อมูล Scopus และ Scopus Content Selection and Advisory Board (CSAB)

3. การบริหารจัดการวารสาร (Journal Management) หมายถึง กระบวนการบริหารและดำเนินงานของวารสารตั้งแต่การรับบทความ การตรวจสอบเบื้องต้น การมอบหมายผู้ทรงคุณวุฒิ การติดตามผลการประเมิน การแก้ไขต้นฉบับ การจัดเตรียมบทความเพื่อเผยแพร่ ตลอดจนการกำหนดนโยบายและการบริหารงานของกองบรรณาธิการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

4. กระบวนการพิจารณาบทความ (Peer Review Process) หมายถึง กระบวนการประเมินคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ระบบการประเมินแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้เขียนและผู้ประเมิน (Double-blind Peer Review) เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปอย่างเป็นกลาง โปร่งใส และยุติธรรม

5. ความเป็นนานาชาติ (Internationalization) หมายถึง ระดับการดำเนินงานของวารสารที่สะท้อนการมีส่วนร่วมของนักวิชาการจากต่างประเทศ ทั้งในฐานะสมาชิกกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เขียนบทความ และผู้อ่าน รวมถึงการเผยแพร่บทความภาษาอังกฤษ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และการได้รับการอ้างอิงในระดับนานาชาติ

6. การเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ (Publication and Accessibility) หมายถึง การดำเนินงานที่สนับสนุนให้บทความสามารถเผยแพร่ เข้าถึง สืบค้น และอ้างอิงได้อย่างสะดวกผ่านระบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยครอบคลุมการเผยแพร่แบบเปิด (Open Access) การกำหนดรหัสดิจิทัลประจำบทความ (DOI) การจัดการข้อมูลเมทาดาทา (Metadata) และการเผยแพร่ผ่านฐานข้อมูลหรือระบบสารสนเทศทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

7. การเผยแพร่แบบเปิด (Open Access) หมายถึง รูปแบบการเผยแพร่บทความที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึง อ่าน ดาวน์โหลด และนำไปใช้อ้างอิงได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ภายใต้เงื่อนไขและสิทธิการใช้งานที่วารสารกำหนด เพื่อเพิ่มการเข้าถึงองค์ความรู้และส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิชาการในวงกว้าง

8. รหัสดิจิทัลประจำบทความ (Digital Object Identifier: DOI) หมายถึง รหัสประจำบทความในรูปแบบดิจิทัลที่ใช้ระบุเอกลักษณ์ของผลงานวิชาการแต่ละเรื่องอย่างถาวร เพื่อให้สามารถสืบค้น เชื่อมโยง และอ้างอิงบทความได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าตำแหน่งการจัดเก็บข้อมูลบนระบบอินเทอร์เน็ตจะเปลี่ยนแปลงไป

9. ฐานข้อมูล Scopus หมายถึง ฐานข้อมูลบรรณานุกรมและการอ้างอิงระดับนานาชาติของ Elsevier ที่ใช้รวบรวมและประเมินคุณภาพวารสารวิชาการ โดยพิจารณาจากนโยบายวารสาร คุณภาพของบทความ กระบวนการพิจารณาบทความ ความเป็นนานาชาติ ความสม่ำเสมอในการตีพิมพ์

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วารสารวิชาการเป็นกลไกสำคัญของระบบการสื่อสารทางวิชาการ ทำหน้าที่เผยแพร่ แลกเปลี่ยน และต่อยอดองค์ความรู้ที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ โดยคุณภาพของวารสารมิได้พิจารณาเฉพาะคุณภาพของบทความเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงนโยบายและขอบเขตของวารสาร คุณภาพของกองบรรณาธิการ กระบวนการประเมินบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จริยธรรมการตีพิมพ์ ความสม่ำเสมอในการเผยแพร่ และการเข้าถึงองค์ความรู้ของสาธารณชนทางวิชาการ (Mabe, 2015; Ware, 2008) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการ Open Access ซึ่งมุ่งเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยอย่างกว้างขวาง (Budapest Open Access Initiative, 2002; Willinsky, 2006) ขณะที่ Piwowar et al. (2018) ชี้ให้เห็นว่าบทความที่เผยแพร่แบบเปิดมีแนวโน้มได้รับการเข้าถึงและการอ้างอิงเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนความสำคัญของระบบการเผยแพร่ต่อผลกระทบทางวิชาการของวารสาร

การประเมินคุณภาพวารสารในปัจจุบันมีลักษณะเป็นการประเมินแบบองค์รวม โดยพิจารณาทั้งคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานและผลลัพธ์ทางวิชาการ ไม่ควรใช้ตัวชี้วัดการอ้างอิงเพียงตัว

เดียวในการตัดสินคุณภาพ เนื่องจากบริบทและพฤติกรรมการอ้างอิงแตกต่างกันตามสาขาวิชา (Hicks et al., 2015; Waltman, 2016) สำหรับฐานข้อมูล Scopus การประเมินวารสารให้ความสำคัญกับคุณภาพเนื้อหา นโยบายบรรณาธิการ กระบวนการ Peer Review ความเป็นนานาชาติ ความสม่ำเสมอในการตีพิมพ์ และผลกระทบทางวิชาการ (Elsevier, 2025) ตลอดจนมีการใช้ตัวชี้วัด เช่น CiteScore, SCImago Journal Rank (SJR) และ Source Normalized Impact per Paper (SNIP) เพื่อสะท้อนผลกระทบของวารสารในมิติต่าง ๆ (González-Pereira et al., 2010; Moed, 2010)

กระบวนการ Peer Review ถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือและควบคุมคุณภาพของผลงานวิชาการ โดยควรดำเนินการอย่างโปร่งใส เป็นธรรม และมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้เขียน ผู้ประเมิน และบรรณาธิการตามหลักจริยธรรมการตีพิมพ์ (Committee on Publication Ethics [COPE], 2023) นอกจากนี้ การใช้ระบบบริหารจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Open Journal Systems (OJS) ยังช่วยสนับสนุนกระบวนการรับบทความ การประเมิน และการเผยแพร่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Edgar & Willinsky, 2010) ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของชวชล สุปรียาพร และธนพรรณ กุลจันทร์ (2558) ที่ศึกษาคุณลักษณะการใช้งานวารสารอิเล็กทรอนิกส์สำหรับ OJS และธนากร อุยพานิชย์ และคณะ (2564) ที่พัฒนาระบบจัดการวารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์

สำหรับบริบทประเทศไทย ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) มีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพวารสาร โดยเกณฑ์การประเมินครอบคลุมนโยบายบรรณาธิการ กระบวนการ Peer Review คุณภาพบทความ ความตรงต่อเวลา จริยธรรมการตีพิมพ์ คุณภาพเว็บไซต์และ Metadata ตลอดจนความเป็นนานาชาติ (Thai Journal Citation Index Centre, 2024) งานวิจัยของโกสินธุ์ ศิริรักษ์ และยุวธิดา คงศรี (2562) พบว่าการประเมินและพัฒนาวารสารตามเกณฑ์ TCI ช่วยให้สามารถระบุจุดแข็งและประเด็นที่ต้องปรับปรุงได้อย่างเป็นระบบ ขณะที่โกสินธุ์ ศิริรักษ์ สุจินดา ย่องจีน และลัดดาวัลย์ มนต์แก้ (2563) เสนอว่าการยกระดับวารสารตามเกณฑ์ ASEAN Citation Index จำเป็นต้องพัฒนาทั้งด้านคุณภาพบทความ ระบบบริหารจัดการ และความเป็นนานาชาติไปพร้อมกัน

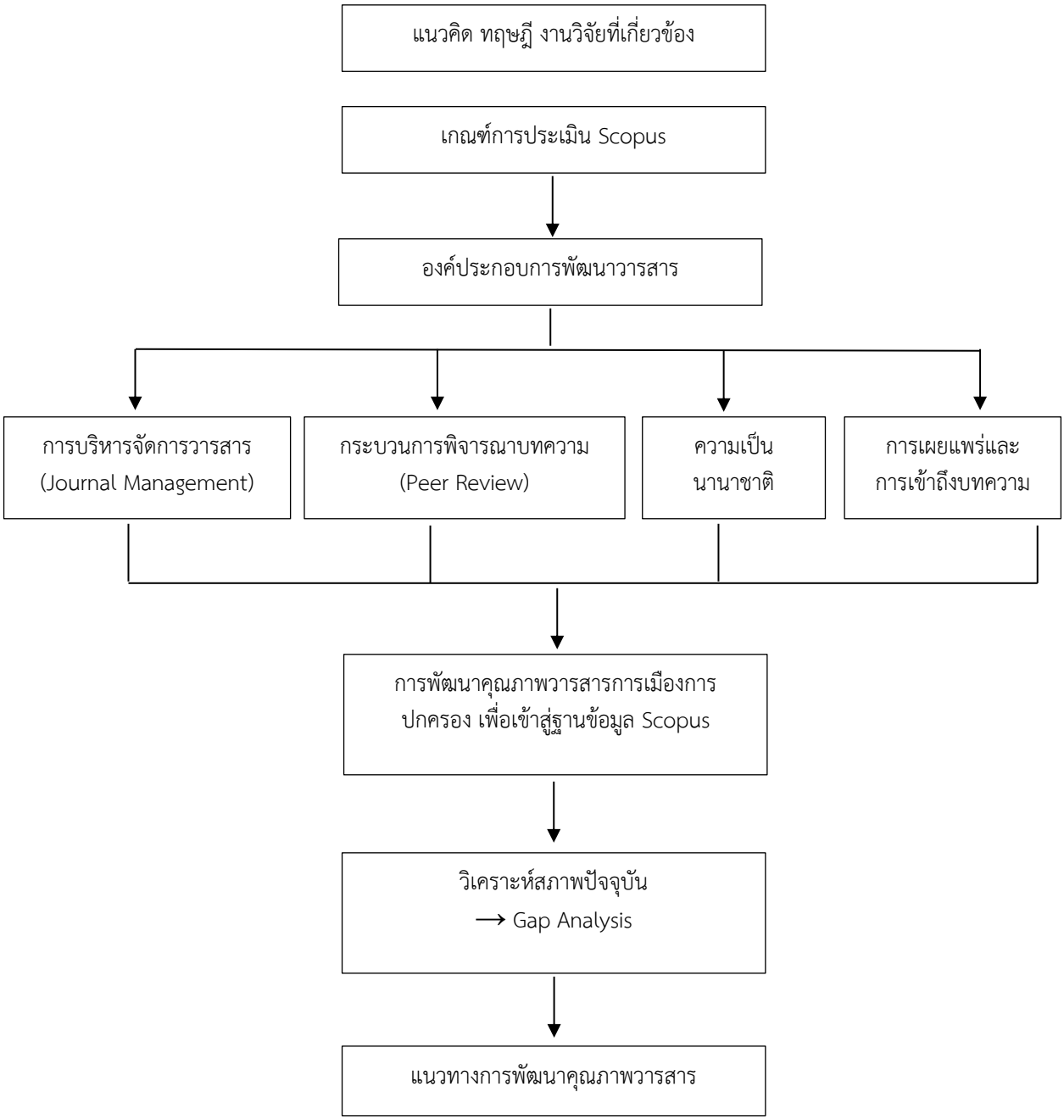
จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงเห็นได้ว่า การพัฒนาวารสารวิชาการสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งการบริหารจัดการวารสาร คุณภาพกระบวนการพิจารณาบทความ จริยธรรมการตีพิมพ์ ระบบดิจิทัลและ Metadata การเผยแพร่แบบ Open Access ความเป็นนานาชาติ ตลอดจนการติดตามผลกระทบทางวิชาการ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงนำองค์ประกอบดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและกำหนดแนวทางการพัฒนาวารสารการเมืองการปกครองให้มีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus อย่างมีมาตรฐานและยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยแบ่งองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. การบริหารจัดการวารสาร (Journal Management)
2. กระบวนการพิจารณาบทความ (Peer Review Process)
3. ความเป็นนานาชาติ (Internationalization)
4. การเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ (Publication and Accessibility)

องค์ประกอบทั้งสี่ด้านถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประเมินความพร้อมของวารสารตามเกณฑ์ของ Scopus และเป็นกรอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผลการวิเคราะห์จากทั้งสองส่วนจะถูกนำมาบูรณาการ (Triangulation) เพื่อประเมินสภาพการดำเนินงานของวารสาร วิเคราะห์จุดแข็งและประเด็นที่ควรพัฒนา (Gap Analysis) และสังเคราะห์แนวทางการยกระดับคุณภาพวารสารการเมืองการปกครองให้มีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณภาพวารสารการเมืองการปกครองเพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาคุณภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาวารสารการเมืองการปกครองสู่ฐานข้อมูล Scopus อย่างรอบด้าน ทั้งในมิติระดับความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและข้อมูลเชิงลึกจากประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สำหรับสะท้อนระดับและแนวโน้มความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการดำเนินงาน ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เพื่ออธิบายเหตุผล ปัจจัย ข้อจำกัด และบริบทที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงบูรณาการข้อค้นพบจากข้อมูลทั้งสองส่วนเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมและมีความน่าเชื่อถือ (Creswell & Plano Clark, 2018)

2. ประชากรเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณกำหนดประชากรเป้าหมายเป็นนักวิชาการและนักวิจัยที่เคยตีพิมพ์บทความในวารสารการเมืองการปกครอง และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คนแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ว่าเคยตีพิมพ์บทความ เคยผ่านกระบวนการ Peer Review ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และสามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วน การคัดเลือกดังกล่าวมุ่งให้ได้ข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์ตรงกับการส่งบทความ การประสานงาน การพิจารณาบทความ และการเผยแพร่ผลงาน จึงเหมาะกับการศึกษากรณีเฉพาะที่ใช้สถิติเชิงพรรณนา มิได้มุ่งอนุมานผลไปยังผู้เขียนทั้งหมด

การวิจัยเชิงคุณภาพกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน และคัดเลือกแบบเจาะจงให้ครอบคลุมบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและประเมินคุณภาพวารสาร ได้แก่ บรรณาธิการวารสาร ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการวารสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินคุณภาพวารสาร และนักวิจัยที่มีประสบการณ์เผยแพร่ผลงานระดับนานาชาติ เกณฑ์สำคัญคือมีความรู้หรือประสบการณ์ตรงด้านการบริหาร การประเมินบทความ หรือการพัฒนาวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูลระดับชาติหรือนานาชาติ

3. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การวิจัยใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลเชิงปริมาณได้จากความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิจัยที่เคยตีพิมพ์บทความในวารสารการเมืองการปกครอง จำนวน 30 คน ครอบคลุมองค์ประกอบการประเมินคุณภาพวารสาร 4 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารจัดการวารสาร (Journal Management) (2) กระบวนการพิจารณาบทความ (Peer Review Process) (3) ความเป็นนานาชาติ (Internationalization) และ (4) การเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ (Publication and Accessibility)

ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับจุดแข็ง ข้อจำกัด ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการพัฒนาวารสารการเมืองการปกครองให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินของ Scopus นอกจากนี้ การกำหนดประเด็นในการศึกษายังอาศัยข้อมูลจากการทบทวนเอกสาร หลักเกณฑ์การประเมินวารสารของ

Scopus และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาเครื่องมือและประกอบการตีความผลการวิจัย

4. วิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรม หลักเกณฑ์การประเมินวารสารของฐานข้อมูล Scopus และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน แบบสอบถามใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Five-point Likert Scale) ตามแนวคิดของ Likert (1932) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การรักษาความลับของข้อมูล และสิทธิในการเข้าร่วมการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งพัฒนาจากกรอบแนวคิดเดียวกับแบบสอบถาม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถอธิบายความคิดเห็นและประสบการณ์ได้อย่างละเอียด (Patton, 2015) การเก็บข้อมูลดำเนินการด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล โดยบันทึกเสียงและจดบันทึกภายใต้ความยินยอมของผู้ให้ข้อมูล ก่อนนำข้อมูลมาถอดความเพื่อใช้ในการวิเคราะห์

5. การตรวจสอบข้อมูล

แบบสอบถามสร้างจากกรอบเกณฑ์ Scopus และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ซึ่งครอบคลุมความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการวารสาร การวิจัยและสถิติ และรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยดัชนี IOC โดยกำหนดเกณฑ์ยอมรับตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป หลังปรับถ้อยคำและลดความซ้ำซ้อนตามข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทดลองใช้แบบสอบถามกับนักวิชาการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรเป้าหมายแต่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลจริง จำนวน 30 คน และตรวจสอบความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยกำหนดเกณฑ์ยอมรับไม่น้อยกว่า .70

สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ภายหลังการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการถอดความและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากบันทึกการสัมภาษณ์และการบันทึกเสียง ก่อนจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นการศึกษา นอกจากนี้ ยังใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) โดยเปรียบเทียบและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความสมบูรณ์ของผลการวิจัย (Creswell & Plano Clark, 2018)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการดำเนินงานของวารสารการเมืองการปกครองในแต่ละองค์ประกอบ

ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญ ตีความความหมาย และสังเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับจุดแข็ง ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาวารสาร จากนั้นจึงบูรณาการผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาความสอดคล้องหรือความแตกต่างของข้อค้นพบจากข้อมูลทั้งสองส่วน เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อเสนอและแนวทางการพัฒนาวารสารการเมืองการปกครองให้มีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus

7. ข้อจำกัดของการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณมีจำนวน 30 คนและคัดเลือกแบบเจาะจง จึงเหมาะสำหรับการอธิบายความคิดเห็นของผู้มีประสบการณ์ตรงในกรณีศึกษานี้ แต่ไม่ควรใช้เพื่ออนุมานทางสถิติไปยังผู้เขียนวารสารทั้งหมดหรือวารสารสาขาอื่น นอกจากนี้ การศึกษาเป็นแบบภาคตัดขวางและศึกษาวารสารเพียงแห่งเดียว ผลจึงสะท้อนบริบทและช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล การตีความผลควรพิจารณาร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพและหลักฐานจากเอกสาร

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และ (3) การบูรณาการผลการวิจัย เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาวารสารการเมืองการปกครองให้มีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักวิชาการและนักวิจัยจำนวน 30 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการดำเนินงานของวารสารการเมืองการปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (($\bar{X}$ = 4.68, S.D. = 0.57) สะท้อนว่าวารสารมีระบบการดำเนินงานที่ได้รับการยอมรับจากผู้เขียนบทความ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การประเมินบทความ ความเป็นนานาชาติ และการเผยแพร่บทความ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการวารสาร (Journal Management)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ด้านการบริหารจัดการวารสาร

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กองบรรณาธิการมีความชัดเจนในบทบาทและหน้าที่	4.87	0.35	มากที่สุด
ระบบติดตามสถานะบทความมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้	4.87	0.35	มากที่สุด
มีการกำกับดูแลจริยธรรมการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด	4.80	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.84	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวารสารโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.84, S.D. = 0.37) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นต่อระบบการดำเนินงานของวารสาร ทั้งในด้านบทบาทของกองบรรณาธิการ ความโปร่งใสของระบบ

ติดตามบทความ และการกำกับดูแลด้านจริยธรรมการตีพิมพ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กองบรรณาธิการมีความชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ และ ระบบติดตามสถานะบทความมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.87) รองลงมาคือ การกำกับดูแลจริยธรรมการตีพิมพ์ ($\bar{X}$= 4.80) ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารจัดการของวารสารการเมืองการปกครองเป็นจุดแข็งที่สำคัญ และมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบด้าน Journal Policy และ Editorial Management ซึ่งเป็นเกณฑ์พื้นฐานของการประเมินวารสารในฐานข้อมูล Scopus ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การบริหารกองบรรณาธิการ และการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมการตีพิมพ์

1.2 ด้านกระบวนการพิจารณาบทความ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ด้านกระบวนการพิจารณาบทความ

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ระบบ Peer Review มีประสิทธิภาพ	4.77	0.43	มากที่สุด
ระยะเวลาการพิจารณาบทความเหมาะสม	4.33	0.92	มาก
Reviewer ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์	4.73	0.52	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.61	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมของกระบวนการพิจารณาบทความอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$=4.61, S.D.=0.62) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ระบบ Peer Review มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$=4.77) รองลงมาคือ ข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินมีประโยชน์ ($\bar{X}$=4.73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ระยะเวลาการพิจารณาบทความ ($\bar{X}$=4.33) แม้ว่าจะยังอยู่ในระดับ "มาก" ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของระบบ Double-blind Peer Review แต่ยังมองว่าระยะเวลาในการพิจารณาบทความเป็นประเด็นที่ควรปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่าการขยายฐานผู้ทรงคุณวุฒิจะช่วยลดระยะเวลาการประเมินได้ แม้ว่าระบบ Double-blind Peer Review จะได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด แต่ระยะเวลาการพิจารณาบทความยังเป็นประเด็นที่ได้รับคะแนนต่ำที่สุดในองค์ประกอบนี้ จึงควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มฐานผู้ทรงคุณวุฒิ การพัฒนาระบบติดตามการประเมิน และการบริหารระยะเวลาในการประเมินบทความให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านความเป็นนานาชาติ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ด้านความเป็นนานาชาติ

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
มีบทความภาษาอังกฤษในสัดส่วนเหมาะสม	4.93	0.25	มากที่สุด
มีผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศร่วมประเมิน	4.40	0.77	มาก
รูปแบบ APA เป็นมาตรฐานสากล	4.93	0.25	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.75	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อด้านความเป็นนานาชาติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$=4.75, S.D.=0.42) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ บทความภาษาอังกฤษ และ การ

ใช้รูปแบบการอ้างอิง APA (ค่าเฉลี่ย 4.93 เท่ากัน) อย่างไรก็ตาม ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศร่วมประเมินบทความ มีค่าเฉลี่ยเพียง 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับ "มาก" และต่ำกว่าประเด็นอื่นในด้านเดียวกัน สะท้อนว่าวารสารยังมีช่องว่างในการเพิ่มเครือข่ายผู้ประเมินระดับนานาชาติ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าวารสารจะมีการใช้บทความภาษาอังกฤษและรูปแบบการอ้างอิงตามมาตรฐานสากล แต่การมีผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการจากต่างประเทศยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางวิชาการและสร้างการยอมรับในระดับนานาชาติ

1.4 ด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ (Online Availability)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ

ข้อ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
Open Access	4.80	0.61	มากที่สุด
DOI	4.03	1.47	มาก
Website	4.77	0.57	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.53	0.88	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาพรวมด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงบทความอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$=4.53, S.D.=0.88) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ Open Access ($\bar{x}$=4.80) รองลงมาคือ เว็บไซต์วารสาร ($\bar{x}$=4.77) ในขณะที่ การกำหนด DOI มีค่าเฉลี่ยเพียง 4.03 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด (S.D.=1.47) แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากในประเด็นนี้ และสะท้อนว่ายังเป็นจุดที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานวารสารให้สอดคล้องกับฐานข้อมูลสากล การเผยแพร่แบบเปิด (Open Access) และเว็บไซต์วารสารได้รับการประเมินในระดับสูง แต่การกำหนด DOI มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและมีการกระจายของความคิดเห็นมากที่สุด จึงสะท้อนว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลยังเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการปรับปรุง เพื่อเพิ่มการเข้าถึง การสืบค้น และการอ้างอิงบทความในระดับสากล

1.5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์รายด้าน

ด้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
การบริหารจัดการวารสาร	4.84	0.37	มากที่สุด
ความเป็นนานาชาติ	4.75	0.42	มากที่สุด
กระบวนการพิจารณาบทความ	4.61	0.62	มากที่สุด
การเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ	4.53	0.88	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.68	0.57	มากที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของวารสารการเมืองการปกครองโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$= 4.68, S.D. = 0.57) สะท้อนว่าวารสารมีความพร้อมในหลายองค์ประกอบที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ Scopus โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการวารสารและกระบวนการพิจารณาบทความ อย่างไรก็ตาม ด้านการ

เผยแพร่และการเข้าถึงบทความ โดยเฉพาะการกำหนด DOI รวมถึงด้านความเป็นนานาชาติในประเด็นการเพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศ ยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของวารสารให้มีความพร้อมต่อการประเมินเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน วิเคราะห์ได้ 6 ประเด็นหลัก ประเด็นแรก ผู้ให้ข้อมูลทุกคนเห็นว่าวารสารมีจุดแข็งด้านนโยบาย การประสานงาน และการใช้ระบบ ThaiJO แต่ควรกำหนด KPI ด้านเวลาและผลการดำเนินงานให้ชัดเจน ประเด็นที่สอง ระบบ Double-blind Peer Review มีความโปร่งใสและช่วยยกระดับบทความ แต่อุปสรรคคือการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้านและการตอบรับที่ล่าช้า ซึ่งสอดคล้องกับค่าเฉลี่ยเรื่องระยะเวลาพิจารณาที่ต่ำที่สุดในด้านนี้ ประเด็นที่สาม ความเป็นนานาชาติต้องครอบคลุมกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เขียน และเครือข่าย ไม่ใช่พิจารณาจากภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียว ประเด็นที่สี่ Open Access เป็นจุดแข็ง แต่ DOI และ Metadata ภาษาอังกฤษยังต้องพัฒนา ประเด็นที่ห้า ปัจจัยสนับสนุนคือความมุ่งมั่นของกองบรรณาธิการและการสนับสนุนจากสถาบัน ขณะที่อุปสรรคสำคัญคือฐานผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศที่จำกัด ระยะเวลาประเมิน การอ้างอิงที่ยังไม่สูง และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ประเด็นที่หก ผู้ให้ข้อมูลเสนอให้เชื่อม DOI, ORCID, Crossref และตัวชี้วัดด้าน Citation เข้ากับแผนพัฒนาวารสาร

1. เพิ่มจำนวนกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศ
2. ส่งเสริมการตีพิมพ์บทความภาษาอังกฤษและบทความจากนักวิจัยต่างประเทศ
3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น DOI, ORCID และ Crossref Metadata
4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและองค์กรวิชาการในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

ผลการสัมภาษณ์ยังชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาวารสารไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะการผ่านเกณฑ์การประเมินของ Scopus แต่ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพของวารสารในระยะยาว ทั้งในด้านคุณภาพบทความ การบริหารจัดการ และผลกระทบทางวิชาการของวารสาร

3. การบูรณาการผลการวิจัย

เมื่อบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามแนวคิด Convergent Parallel Design พบว่าข้อมูลทั้งสองส่วนมีความสอดคล้องกันในประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการวารสาร ซึ่งได้รับการประเมินในระดับมากที่สุดจากผู้ตอบแบบสอบถาม และได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นจุดแข็งของวารสาร ในขณะเดียวกัน ผลการสัมภาษณ์ช่วยอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่ควรพัฒนา ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้จากข้อมูลเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว ได้แก่ การเพิ่มความเป็นนานาชาติ การพัฒนา DOI และการเชื่อมโยง Crossref รวมถึงการสร้างเครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศ

ตารางที่ 6 การบูรณาการผลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแบบ Triangulation

องค์ประกอบ	ผลเชิงปริมาณ	ผลเชิงคุณภาพ	ข้อมูลสรุปจากการบูรณาการ
การบริหารจัดการ	$\bar{X}$ = 4.84 S.D. = 0.37	นโยบายและ ThaiJo เป็นจุดแข็งแต่ควรมี KPI	Convergence รักษามาตรฐานและติดตามผลด้วยตัวชี้วัด
กระบวนการพิจารณา	$\bar{X}$ = 4.61 S.D. = 0.62	การสรรหาและการตอบรับของผู้ทรงคุณวุฒิทำให้ล่าช้า	Complementarity ขยายฐานผู้ประเมินและกำหนดกรอบเวลา
ความเป็นนานาชาติ	$\bar{X}$ = 4.75 S.D. = 0.42	ต้องเพิ่มผู้เขียนและเครือข่ายต่างประเทศ	Development กำหนดสัดส่วนเป้าหมายและความร่วมมือระหว่างประเทศ
การเผยแพร่และการเข้าถึง	$\bar{X}$ = 4.53 S.D. = 0.88	Open Access เป็นจุดแข็ง แต่ DOI และ Metadata ยังไม่ครบ	Development จัดทำ DOI ORCID และ Crossref Metadata ให้ครบถ้วน

จากผลการวิเคราะห์ทั้งหมด ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็น Roadmap การพัฒนาวารสารการเมืองการปกครองสู่ฐานข้อมูล Scopus แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (1) ระยะเตรียมความพร้อมด้านมาตรฐานการบริหารจัดการและโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (2) ระยะยกระดับความเป็นนานาชาติ และ (3) ระยะเตรียมความพร้อมสำหรับการยื่นประเมินเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาวารสารอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วารสารการเมืองการปกครองมีคุณภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.68, S.D. = 0.57) โดยด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความเป็นนานาชาติ กระบวนการพิจารณาบทความ และการเผยแพร่และการเข้าถึงตามลำดับ จุดแข็ง

คือระบบบริหาร นโยบายจริยธรรม และ Double-blind Peer Review ส่วนช่องว่างสำคัญคือ ระยะเวลาพิจารณา ฐานผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ DOI Metadata และการอ้างอิงระดับนานาชาติ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการบูรณาการนำไปสู่แนวทาง 4 ด้านและ Roadmap 3 ระยะ ได้แก่ การเตรียมมาตรฐานและโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การยกระดับความเป็นนานาชาติ และการเตรียมยื่นประเมิน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ของ Scopus พบว่า แม้ว่าวารสารจะมีความพร้อมด้านการบริหารจัดการและกระบวนการพิจารณาบทความ แต่ยังมีช่องว่างสำคัญในด้านความเป็นนานาชาติและการเผยแพร่ดิจิทัล โดยเฉพาะความหลากหลายของกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจากต่างประเทศ การส่งเสริมบทความภาษาอังกฤษ ตลอดจนการเพิ่มการมองเห็นของบทความในระดับสากล ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ Scopus ให้ความสำคัญ (Elsevier, 2025a) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การมีมาตรฐานระดับประเทศที่เข้มแข็งเป็นพื้นฐานสำคัญ แต่ยังไม่เพียงพอต่อการเข้าสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติ จำเป็นต้องพัฒนาความเป็นนานาชาติและความสามารถในการเผยแพร่และเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่ประชาคมวิชาการโลกควบคู่กันไป

ในด้านระบบบริหารจัดการ การใช้ Open Journal Systems (OJS) มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการรับบทความ ติดตามสถานะต้นฉบับ และสื่อสารระหว่างผู้เขียน บรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับชวชล สุปรียาพร และธนพรรณ กุลจันทร์ (2558) และ Edgar และ Willinsky (2010) ที่ชี้ให้เห็นประโยชน์ของ OJS ต่อการบริหารจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ชี้เพิ่มเติมว่า การมีระบบ OJS เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอสำหรับการยกระดับสู่ Scopus แต่ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเผยแพร่ดิจิทัลเพิ่มเติม ได้แก่ Digital Object Identifier (DOI) การเชื่อมโยงข้อมูลกับ Crossref การส่งเสริมการใช้ ORCID และการพัฒนา Metadata ให้เป็นมาตรฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นพบ เชื่อมโยง และอ้างอิงผลงานในระดับนานาชาติ

ด้านความเป็นนานาชาติเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการเพิ่มสัดส่วนกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เขียนจากต่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมการตีพิมพ์บทความภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับโกสินธุ์ ศิริรักษ์ สุจินดา ย่องจีน และลัดดาวัลย์ มนต์แก้ (2563) ที่เสนอว่าการยกระดับวารสารสู่ฐานข้อมูลระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพบทความ ระบบบริหารจัดการ และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศไปพร้อมกัน ทั้งนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่าง “ความเป็นนานาชาติ” กับ “การเผยแพร่และการเข้าถึง” กล่าวคือ การสร้างเครือข่ายวิชาการระหว่างประเทศช่วยเพิ่มความหลากหลายและคุณภาพของเนื้อหา ขณะที่โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและการเผยแพร่แบบเปิดช่วยเพิ่มโอกาสในการค้นพบและการอ้างอิงผลงานในวงวิชาการสากล

จากการบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาวารสารได้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารจัดการวารสาร (2) กระบวนการพิจารณาบทความ (3) ความเป็นนานาชาติ และ (4) การเผยแพร่และการเข้าถึงบทความ สะท้อนว่าการพัฒนาวารสารสู่ Scopus ควรดำเนินการในลักษณะองค์รวม (Holistic Development) มากกว่าการปรับปรุงองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง โดยเฉพาะด้านการเผยแพร่และการเข้าถึง ควรส่งเสริม Open Access ควบคู่กับ

DOI, ORCID และ Crossref Metadata เพื่อสร้างระบบข้อมูลทางวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงกับระบบสากล แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Open Science ของ UNESCO (2021) และข้อเสนอของชาตรี วงษ์แก้ว (2561) เกี่ยวกับบทบาทของ Open Access ในการเพิ่มการเข้าถึงและการมองเห็นของวารสาร

คุณูปการสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ คือ การมิได้ประเมินคุณภาพวารสารตามมาตรฐานระดับประเทศหรือระดับภูมิภาคเพียงอย่างเดียว แต่เชื่อมโยงเกณฑ์ของ Scopus เข้ากับข้อมูลเชิงประจักษ์จากผู้เขียนและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการวารสาร ทำให้สามารถระบุได้ทั้งจุดแข็ง ช่องว่าง และประเด็นที่ต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การกำหนด Roadmap การพัฒนาในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยในระยะสั้นควรมุ่งรักษามาตรฐานการบริหารจัดการและกระบวนการ Peer Review พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ระยะกลางควรขยายเครือข่ายกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เขียนจากต่างประเทศ รวมทั้งเพิ่มบทความภาษาอังกฤษ ส่วนระยะยาวควรมุ่งสร้างการมองเห็น การอ้างอิง และผลกระทบทางวิชาการในระดับนานาชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเสนอวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus

โดยสรุป วารสารการเมืองการปกครองมีพื้นฐานด้านการบริหารจัดการและกระบวนการพิจารณาบทความที่อยู่ในระดับสูงและสามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาสู่มาตรฐานสากลได้ แต่การเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus จำเป็นต้องยกระดับความเป็นนานาชาติและระบบการเผยแพร่ดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่กับการรักษาคุณภาพทางวิชาการและมาตรฐานจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนา 4 ด้านที่ได้จากการวิจัยจึงสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของวารสารการเมืองการปกครอง และสามารถประยุกต์เป็นแนวทางสำหรับวารสารวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของไทยที่มีเป้าหมายยกระดับสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

กองบรรณาธิการควรกำหนด KPI ของกระบวนการหลัก ได้แก่ ตรวจสอบเบื้องต้นไม่เกิน 10 วัน ผู้ทรงคุณวุฒิตอบรับภายใน 7 วัน และกระบวนการประเมินไม่เกิน 45 วัน พร้อมทบทวนผลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ควรจัดทำฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิตามสาขา เพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ จัดทำ Reviewer Guidelines กำหนด DOI ให้ทุกบทความ ใช้ ORCID สำหรับผู้เขียนทุกคน และจัดทำ Crossref Metadata ภาษาอังกฤษให้ครบถ้วน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรกำหนดแผนพัฒนาวารสาร 3 ปีและจัดสรรงบประมาณด้าน DOI ระบบดิจิทัล การตรวจภาษา และเครือข่ายต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ปีที่ 1 กำหนดเป้าหมาย DOI ORCID และ Metadata ครบ 100% ปีที่ 2 เพิ่มกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 บทความภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และผู้เขียนต่างประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ปีที่ 3 เพิ่มการอ้างอิงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 จัดทำ Self-assessment ให้แล้วเสร็จ และตรวจความพร้อมก่อนยื่น

Scopus ทั้งนี้ควรกำหนดผู้รับผิดชอบ รายงานผลรายปี และทบทวนแผนเมื่อเกณฑ์ Scopus เปลี่ยนแปลง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควร (1) เปรียบเทียบวารสารในสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสาขาอื่นที่อยู่ใน TCI หรือ Scopus (2) ศึกษาความยั่งยืนด้านงบประมาณ บุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในระยะยาว (3) ติดตามตัวชี้วัดก่อนและหลังนำ Roadmap ไปใช้ด้วยการวิจัยแบบตามช่วงเวลา (4) วิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการอ้างอิงและความร่วมมือระหว่างประเทศ และ (5) ศึกษาการใช้ AI ในงานบรรณาธิการควบคู่กับหลักจริยธรรม ความโปร่งใส และการกำกับดูแล

เอกสารอ้างอิง

โกสินธุ์ ศิริรักษ์, และยุวธิดา คงศรี. (2562). การศึกษาคุณภาพวารสารวิชาการตามหลักเกณฑ์ระดับชาติของฐานข้อมูล TCI: กรณีศึกษาวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 19*(1), 227–238.

โกสินธุ์ ศิริรักษ์, สุจินดา ย่องจีน, และลัดดาวัลย์ มนต์แก้. (2563). การวิเคราะห์และพัฒนาวารสารวิชาการตามหลักเกณฑ์คุณภาพของฐานข้อมูลอาเซียน. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 12*(2), 223–239.

ชวชล สุปรียาพร, และธนพรรณ กุลจันทร์. (2558). การวิเคราะห์คุณลักษณะการใช้งานวารสารอิเล็กทรอนิกส์สำหรับ Open Journal Systems. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ, 8*(1), 101–114.

ชาตรี วงษ์แก้ว. (2561). วารสารวิชาการไทยกับการเข้าถึงแบบเสรี. *วารสารห้องสมุด, 62*(1), 68–84.

ธนากร อุยพานิชย์, เสถียร จันทร์ปลา, และนิธิมา แก้วมณี. (2564). การพัฒนาระบบจัดการวารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์: กรณีศึกษาวารสารสวนสุนันทาวิจัย. *วารสารสวนสุนันทาวิจัย, 15*(2), 45–62.

สุกรวย, ทิพวรรณ. (2568). การเปรียบเทียบอัตราการอ้างอิงระหว่างวารสารแบบบอกรับและวารสารเปิดของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *TLA Research Journal, 18*(2).

Aksnes, D. W., Langfeldt, L., & Wouters, P. (2019). Citations, citation indicators, and research quality: An overview of basic concepts and theories. *SAGE Open, 9*(1), 1–17. https://doi.org/10.1177/2158244019829575

Basson, I., Blanckenberg, J. P., & Prozesky, H. (2021). Do open access journal articles experience a citation advantage? Results and methodological reflections of an application of multiple measures to an analysis by WoS subject areas. *Scientometrics, 126*(1), 459–484. https://doi.org/10.1007/s11192-020-03734-9

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE.

Demeter, M., Jele, A., & Major, Z. B. (2021). The international development of open access publishing: A comparative empirical analysis over seven world regions and nine academic disciplines. *Publishing Research Quarterly, 37*(3), 364–383. https://doi.org/10.1007/s12109-021-09814-9

Edgar, B. D., & Willinsky, J. (2010). A survey of the scholarly journals using Open Journal Systems. *Scholarly and Research Communication, 1*(2), 1–22.

Elsevier. (2025a). *Scopus content policy and selection.*

Kim, N., Yoon, J. W., Lee, J. Y., Joung, K. H., Hwang, H., Bai, S. Y., & Chung, E. K. (2023). Development of a diagnostic framework and its application to open access journal publishing in Korea*. Journal of Information Science Theory and Practice.*

Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes*. Archives of Psychology, 140*, 1–55.

Momeni, F., Mayr, P., Fraser, N., & Peters, I. (2021). *What happens when a journal converts to open access? A bibliometric analysis. Scientometrics, 126,* 9811–9827. https://doi.org/10.1007/s11192-021-03972-5

Romero, R. C., Stephen, D., & Stahlschmidt, S. (2025). Bibliodiversity of small academic publishers: The role of open access for impact and visibility*. Canadian Journal of Information and Library Science.*